

REVISTA ROMÂNĂ DE
COMUNICARE
ȘI RELAȚII PUBLICE

12 / 2008

Colegiul de redacție

Alina Bârgăoanu (SNSPA) • Camelia Beciu (Academia Română) • Manuela Cernat (UNATC „I.L. Caragiale”) • Septimiu Chelcea (Universitatea București) • Cornel Codiță (SNSPA) • Mihai Dinu (Universitatea București) • Paul Dobrescu (SNSPA) • Ion Drăgan (Universitatea București) • Nicolae Frigioiu (SNSPA) • Grigore Georgiu (SNSPA) • Dumitru Iacob (SNSPA) • Luminița Iacob (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași) • Guy Lochard (Universitatea Paris III) • Adrian Neculau (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași) • Nicolas Pelissier (Universitatea din Nisa) • Marian Petcu (Universitatea București) • Remus Pricopie (SNSPA) • Adrian Vasilescu (BNR) • George Terzis (Universitatea Liberă din Bruxelles)

Redacția

Paul Dobrescu (redactor-șef)
Mihaela Alexandra Ionescu (secretar general de redacție)
Cristian Lupeanu (tehnoredactor)
Redactor responsabil de număr: Mihaela Alexandra Ionescu

Editor

Facultatea de Comunicare și Relații Publice – SNSPA

Str. Povernei, nr. 6, Sector 1, București
Telefon: 201 318 0889
Fax: 021 318 0882
revista@comunicare.ro
www.revista.comunicare.ro
www.comunicare.ro

Revista are o apariție trianuală, numerele urmând să apară în lunile martie, iulie și noiembrie.

O parte din tirajul acestui număr a apărut cu sprijinul financiar al CNCISIS, pe baza grantului de cercetare cu tema: *Rolul reprezentării metaforice ca vehicul de transmitere a semnificațiilor în fenomenele organizaționale*, cod CNCISIS 118.

Articolele publicate nu angajează decât opinia autorilor și nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al redacției.

Reproducerea integrală sau parțială a articolelor fără acordul scris al editorului este interzisă.

Sumar

Studii și articole

Ion Chiciudean, Bogdan-Alexandru Halic

Analiza imaginii Academiei Române în perioada 1866-1918. Preliminarii în debutul unei cercetări / 9

Iris Guske

Celebrating Saussure's 150th and Halliday's 80th Birthday: Meaning-Making in the First and the Last Quarter of the 20th Century: Aligning Hallidayan Social Semiotic Theory with Saussure's Programme for Semiology / 19

Eugenia Udangiu

Internetul, bârfa și capitalul social / 27

Management de proiect

Alina Bârgăoanu, Elena Negrea, Loredana Călinescu

The Communication Campaigns of EU-Funded Programmes and Projects. Promotion of the Regional Operational Programme in Romania / 35

Comunicare politică. Noile media

Dorina Guțu Tudor

Profilul electoratului PSD. Studiu privind clivajul online-offline / 49

Adriana Țărus

Condiția femeii în politica din România – învingerea malestreamului / 61

Comunicare și relații publice

George David

Zece motive pentru o relație profesionistă între organizații și mass media / 77

Cristina Coman

Instituționalizare și profesionalizare în relațiile publice din România / 83

Studii organizaționale și de management

Ana Gil-García, Manuel Muñiz, Arturo Delgado, France Jutras
*Preparing School Leaders for Schools of Tomorrow: An international
higher education effort / 99*

Mihai Hohn
Comportamentul decizional și conducerea autovehiculului / 109

Diana-Maria Cismaru
Grupuri reale și grupuri virtuale în organizații. Concluzii în urma unui experiment / 123

Carmen Novac
Evoluții în domeniul managementului resurselor umane sub impactul globalizării / 137

Eveniment

Ioana Timiș
Considerații pe marginea Congresului Internațional de Protocol / 153

Recenzii

Mihaela Alexandra Ionescu
Istoria comunicării / 157

Lucian Ricman
Peace PR / 159

Irina Stănciugelu
Profit din comunicare. Comunicarea în practica managerială / 161

Corina Matei
Comunicarea internă în organizații / 163

Call for papers / 165

Contents

Essays and Articles

Ion Chiciudean, Bogdan-Alexandru Halic

The analysis of the Romanian Academy image between 1866-1918.

Preliminary considerations / 9

Iris Guske

Celebrating Saussure's 150th and Halliday's 80th Birthday: Meaning-Making

in the First and the Last Quarter of the 20th Century: Aligning Hallidayan

Social Semiotic Theory with Saussure's Programme for Semiology / 19

Eugenia Udangiu

Internet, Gossip and Social Capital / 27

Project Management

Alina Bârgăoanu, Elena Negrea, Loredana Călinescu

The Communication Campaigns of EU-Funded Programmes and Projects. Promotion of the

Regional Operational Programme in Romania / 35

Political Communication. New Media

Dorina Guțu Tudor

Study about the online-offline gap among the voters of the

Romanian Social Democrat Party / 49

Adriana Țărus

Women's condition in Romanian politics – defeating the malestream / 61

Communication and Public Relations

George David

Ten reasons for a professional relation between mass media and organizations / 77

Cristina Coman

Institutionalization and professionalization in Romanian Public Relations / 83

Organizational and Management Studies

Ana Gil-García, Manuel Muñiz, Arturo Delgado, France Jutras
*Preparing School Leaders for Schools of Tomorrow: An international
higher education effort / 99*

Mihai Hohn
Decisional behaviour and driving / 109

Diana-Maria Cismaru
Real and virtual groups in organizations. Conclusions based on an experimental research / 123

Carmen Novac
Evolutions in Human Resources Management under the impact of globalization / 137

Event

Ioana Timiș
Considerations on the International Congress of Protocol / 153

Reviews

Mihaela Alexandra Ionescu
History of Communication / 157

Lucian Ricman
Peace PR / 159

Irina Stănciugelu
Profit from Communication. Communication in the managerial practice / 161

Corina Matei
Internal Communication in Organizations / 163

Call for papers / 165

Ion Chiciudean*
Bogdan-Alexandru Halic**

Analiza imaginii Academiei Române în perioada 1866-1918¹. Preliminarii în debutul unei cercetări***

Rezumat

Deși de-a lungul anilor au fost realizate numeroase studii și monografiile dedicate rolului și locului Academiei Române în cultura română, până acum nu s-au inițiat demersuri care să vizeze analiza imaginii acestei prestigioase instituții. Fundamentându-ne demersul pe rezultatele pe care le-am obținut până în prezent în domeniul imagologiei aplicate – fundamentarea instrumentelor de lucru și a metodologiei specifice pentru analiza imaginii și fundamentarea studiului gestionării crizelor de imagine – ne-am propus investigarea imaginii Academiei Române în presa românească în perioada 1866-1918, urmărind atât stabilirea unei scheme de categorii viabilă, cât și realizarea unei analize coerente a imaginii difuzate.

Proiectul propus – *Rolul și locul Academiei Române în dezvoltarea științelor și artelor. Imaginea Academiei Române în presa românească (1866-1918)* – se derulează în cadrul unui grant al Academiei Române, care este și principalul beneficiar al cercetării.

Cuvinte cheie: Academia Română, analiza imaginii, gestionarea crizelor de imagine, imagologie, imagologie istorică.

Abstract

Although many studies and monographies dedicated to the role and place of the Romanian Academy have been published in time, no attempt to analyze the image of this prestigious institution has been made until now. Starting our undertaking from the results obtained so far in the field of applied imagology – substantiation of the working instruments and of the specific methodology used for image analysis and substantiation of the study of image crisis management – we proceeded to investigate the image of the Romanian Academy as reflected in the Romanian media in the period 1866-1918. In this enterprise, we sought to establish a viable scheme of categories as well as to reach a coherent analysis of the released image.

The proposed project – *The role and place of the Romanian Academy in the development of sciences and arts. Romanian Academy's Image (1866-1918)* – is supported by a grant awarded by the Romanian Academy, which is the main beneficiary of this research.

Key words: Romanian Academy, image analysis, image crisis management, imagology, historical imagology.

Proiectul de cercetare își propune să identifice și să analizeze imaginea difuzată¹ de presa perioadei 1866-1918 despre locul și rolul Academiei Române în dezvoltarea științelor și artelor. Un prim aspect vizat de cercetare este cel al contextului evenimentțial al perioadei analizate.

* Conferențiar universitar doctor, șeful Catedrei de Relații Publice, Facultatea de Comunicare și Relații Publice, SNSPA, București.

** Lector universitar doctor, Facultatea de Comunicare și Relații Publice, SNSPA, București.

*** Articol realizat în cadrul grantului nr.15 al Academiei Române (2007-2008).

Se are în vedere investigarea principalelor evenimente ce au legătură directă cu prestigiul Academiei Române, precum și cele care au influențat percepția publică a instituției. În acest sens, se va realiza o cercetare a caracteristicilor principalelor publicații ale epocii, evidențindu-se contribuția lor la cristalizarea imaginii Academiei Române.

Cercetarea va releva palierele de imagine și funcționale ale Academiei Române, va evalua notorietatea instituției și va evidenția profilurile de imagine relevante pentru aceasta. Vor fi interpretate profilurile de imagine, precizându-se aspectele generale ale imaginii, caracterul acesteia, conexiunile specifice care apar la nivelul palierelelor de imagine (elementele de convergență, respectiv de divergență ale imaginii, vulnerabilitățile și riscurile imagologice). O atenție specială va fi acordată identificării crizelor de imagine cu care s-a confruntat Academia Română în perioada 1866-1918, analizându-se consecințele lor asupra percepției publice din perspectiva persistenței în timp a vizibilității negative și a interpretărilor care au susținut și au conservat această vizibilitate, precum și modalitățile dominante de gestionare a acestora.

Proiectul de cercetare² urmărește să stabilească elementele structurale definitorii ale imaginii Academiei Române în perioada 1866-1918 și să analizeze în ce măsură imaginea difuzată de presa epocii relevă rolul atribuit instituției și cel asumat de către acesta în dezvoltarea științelor și a artelor.

Obiectivele cercetării sunt:

- a) Stabilirea palierelelor funcționale și de imagine ale Academiei Române în perioada 1866-1918 și conturarea imaginii dezirabile a acesteia.
- b) Evaluarea notorietății Academiei Române în funcție de vizibilitatea instituției în presa epocii.
- c) Realizarea analizei imaginii Academiei Române în perioada 1866-1918.
- d) Identificarea crizelor de imagine cu care s-a confruntat Academia Română în perioada 1866-1918 și a modalităților de gestionare a acestora.

Ipoteza de lucru este că, în perioada 1866-1918, imaginea Academiei Române a fost una preponderent pozitivă, centrată pe locul și rolul acestei instituții în dezvoltarea științelor și artelor.

Investigarea procesului de cristalizare a imaginii Academiei Române, care urmărește validarea sau infirmarea ipotezei de lucru, impune cu necesitate o abordare complexă determinată de faptul că imaginea unei instituții este condiționată, în mare parte, de orizonturile de interpretare dominante într-o anumită perioadă istorică, ceea ce relevă, în același timp, diversitate accentuată și particularități bine conturate în percepția socială. În interiorul orizonturilor de interpretare din perioada 1866-1919, informațiile despre Academia Română au generat sisteme de imagini care poartă amprenta modelului cultural național, a tradițiilor comunității științifice românești, în ultimă instanță, a posibilităților de interpretare a realului oferite de dezvoltarea științelor în România și în Europa. Prin urmare, nu poate exista o singură imagine despre Academia Română, ci mai multe imagini (sisteme de imagini) determinate de competențele și pozițiile sociale ale diferitelor categorii de oameni, dominate de capacitatea socială de procesare a informației. Sistemele de imagini astfel formate influențează în mod direct atitudinile, comportamentele și acțiunile oamenilor pentru că ele relevă atât elemente stabile, greu de schimbat (credințe, mentalități, prejudecăți etc.), cât și elemente instabile, fluide care se modifică în funcție de context (interese, așteptări, sentimente, contradicții etc.). Manifestările oamenilor generate și orientate de imagini alimentează spațiul de comunicare, în forme variate, în funcție de nivelul de dezvoltare, de structura și de funcționalitatea acestui spațiu.

În perioada 1866-1918, cristalizarea imaginilor despre Academia Română este influențată, în mod direct, și de mijloacele care au alimentat cu informații spațiul de comunicare românesc și european, aceste mijloace impunându-se atât ca vehicul, cât și ca sursă credibilă de informații. În consecință, trebuie să avem în vedere că informațiile transmise de către Academia Română și cele rezultate din activitățile ei publice au fost percepute de cei cărora li s-au adresat în funcție de modul în care au fost transmise și în funcție de natura interpretărilor la care au fost supuse. Prin urmare, considerăm că nu se poate aborda pertinent imaginea Academiei Române în perioada 1866-1918 decât dacă se conștientizează atât rolul presei din această perioadă în vehicularea și în procesarea informațiilor disponibile, cât și diversitatea factorilor contextuali și de mental colectiv care influențează percepția oamenilor.

Consecvenți abordării multidisciplinare riguroase, autorii țin seama de faptul că în sedimentarea imaginilor despre Academia Română presa vremii are un dublu rol, putându-se vorbi atât despre o componentă informativă, evidențiată de vehicularea informațiilor difuzate de această instituție printr-o diversitate de modalități, cât și despre o componentă interpretativă, care relevă punctele de vedere și opiniile exprimate de celelalte instituții și de către personalitățile științifice și politice ale perioadei vizate.

Stadiul actual al cunoștințelor

Dat fiind specificul temei de cercetare, se impune o tratare distinctă a stadiului actual al cunoștințelor despre Academia Română și a cunoștințelor despre imaginea socială a instituțiilor bazate pe modele explicative performante și pe interpretări riguroase. Cercetările de până acum au introdus în circuitul științific o cantitate apreciabilă de date și informații referitoare la istoria Academiei Române. Au fost elaborate valoroase monografii³, studii⁴ și instrumente de lucru⁵ – cronologii și dicționare – menite să evidențieze locul și rolul Academiei Române ca autoritate științifică și culturală incontestabilă.

Până în prezent, problematica locului și a rolului Academiei Române nu a fost însă abordată cu instrumentele imagologiei istorice. Din peisajul lucrărilor dedicate istoriei acestei prestigioase instituții lipsește o analiză de imagine riguroasă și coerentă. Din această perspectivă, este necesară analiza modului în care s-a cristalizat imaginea acestei instituții în interiorul orizonturilor de interpretare dominante în epocă, cu predilecție în mediul intelectual românesc, prin utilizarea unor instrumente epistemologice și metodologice specifice imagologiei. Aceste instrumente, puse în slujba logicii și coerenței, sunt în măsură să indice cu destulă acuratețe atât criteriile de interpretare, cât și imaginile dominante din perioada analizată, sistemul de mentalități și credințe ce trasau limitele posibilităților de evaluare a științelor și a instituțiilor care promovau aceste științe.

Situația actuală privind cercetările asupra imaginii Academiei Române este determinată și de stadiul în care se află cunoștințele de imagologie generală și de imagologie istorică. Acestea sunt foarte diverse și abordează, din perspective diferite, atât realitățile sociale generale, cât și realități istorice particulare. În ciuda diversității abordărilor problematicii imaginii sociale, apreciem că stadiul actual al cunoștințelor permite realizarea unei analize corecte și coerente a imaginii Academiei Române în perioada 1866-1918. Acest deziderat poate fi atins prin abordări unitare atât la nivel epistemologic (a categoriilor și conceptelor), cât și la nivel metodologic

(sistem coerent de indicatori și subindicatori de imagine, surse relevante etc). Considerăm că trasarea sferei de funcționalitate a conceptelor utilizate în cercetare într-o logică unitară și folosirea metodei analizei de imagine⁶, poate avea ca rezultat atât investigarea coerentă a realităților istorice vizate, cât și obținerea unor rezultate pertinente în configurarea caracteristicilor imaginii Academiei Române în perioada 1866-1918.

Rezultate preliminare

Cercetările pe care le-am desfășurat până în prezent în domeniul imagologiei aplicate s-au axat primordial pe trei direcții: fundamentarea sistemului de categorii ale imagologiei, stabilirea instrumentelor și a metodologiei pentru analiza imaginii sociale și gestionarea crizelor de imagine.

Un prim aspect vizat de demersurile noastre în direcția analizei imaginii a fost stabilirea tipologiei imaginii sociale. Astfel am clasificat imaginea socială în funcție de sursă – imaginea barometru⁷, imaginea document⁸, imaginea putere⁹, imaginea extra-putere¹⁰, imaginea mass media¹¹, imaginea liderilor de opinie¹², autoimaginea¹³ – sau în funcție de poziția în actul comunicational – imaginea indusă¹⁴, imaginea difuzată¹⁵ și imaginea reflectată¹⁶.

O altă direcție de cercetare a fost dedicată definirii instrumentelor de investigație specifice analizei imaginii. În urma investigațiilor au fost stabilite ca principale instrumente de investigație profilurile de imagine¹⁷ – cumulative¹⁸, dihotomice¹⁹, binare²⁰ – și indicii de imagine²¹. Am acordat o atenție deosebită realizării metodologiei de interpretare a profilurilor de imagine – care presupune identificarea aspectelor generale, stabilirea caracterului imaginii, stabilirea conexiunilor specifice între palierele de imagine²², evidențierea vulnerabilităților și stabilirea riscurilor imagologice –, precum și definirii vulnerabilităților²³ și a riscurilor imagologice²⁴. De asemenea, am realizat o tipologie multicriterială a analizelor de imagine și am propus instrumentele de planificare a imaginii²⁵.

În domeniul investigării crizelor de imagine cercetarea a urmărit două direcții complementare, rezultate din necesitatea investigării crizelor de imagine din perspectiva evoluției lor în timp și din perspectiva consecințelor lor asupra percepției categoriilor de public relevante pentru organizații și instituții. Prima perspectivă a urmărit cu consecvență aspectele epistemologice și metodologice relevate de apariția și evoluția crizelor de imagine, începând cu tipologia acestora și etapele de evoluție și continuând cu managementul crizelor de imagine, comunicarea de criză, strategii de gestionare a crizelor de imagine și relația cu mass-media pe timpul acestor crize. Această perspectivă se bazează pe cercetări și practici deja existente și pe cercetările proprii care au intrat în circuitul academic²⁶.

A doua perspectivă a vizat identificarea parametrilor măsurabili ai crizei²⁷ de imagine și stabilirea unei metodologii de cuantificare a acestora, precum și interpretarea valorilor indicilor crizei și a dinamicii acestora.

Aspecte metodologice

Metodologia de investigație utilizată în stabilirea elementelor specifice imaginii, precum și în identificarea palierelelor imagologice este una originală, care permite exprimarea valorică a componentelor imaginii sociale. Aceasta a fost testată, cu rezultate foarte bune, atât pe spațiul istoriei, cât și pentru investigarea imaginilor de strictă actualitate. Metoda reprezintă o dezvoltare a analizei conținutului în sensul polarizării binare a caracterului imaginii (componentă pozitivă, respectiv componentă negativă), precum și a utilizării unei scheme fixe de categorii (sistemul indicatorilor de imagine), care să permită o analiză comparativă a profilurilor de imagine rezultate pe toate componentele lor structurale.

Pentru stabilirea schemei de categorii (Sistemul indicatorilor de imagine) se pornește de la imaginea dezirabilă²⁸ a Academiei Române în perioada analizată. După definitivarea schemei de categorii se monitorizează referirile la aceasta conținute de fiecare sursă și se prelucrează datele în vederea construirii profilurilor de imagine.

Pornind de la istoriografia problemei am structurat schema preliminară de categorii a analizei în Sistemul indicatorilor de imagine specific Academiei Române în perioada 1866-1918. Deși s-a încercat ca acesta să acopere toate palierele imaginii dezirabile, este posibil ca datele și informațiile obținute din monitorizarea surselor să facă necesară operarea unor modificări în structura sistemului. În consecință, prezentăm mai jos doar indicatorii de imagine stabiliți inițial – palierele fundamentale ale structurii imaginii dezirabile – subindicatorii de imagine fiind, probabil, cei care vor suferi cele mai multe modificări și nuanțări pe parcursul cercetării.

Sistemul indicatorilor de imagine
Eficacitatea Academiei Române
Competența structurilor de conducere
Calitatea membrilor
Activitatea științifică internă
Activitate științifică internațională
Implicarea în societate
Activitatea pentru realizarea unității naționale

Atât monitorizarea referirilor la schema de categorii, cât și construirea profilurilor de imagine va ține cont de tipul imaginii analizate. Astfel, în funcție de specificul fiecărui articol din presă vor fi construite profiluri distincte pentru imaginea indusă și pentru imaginea difuzată.

Interpretarea profilurilor de imagine va oferi informațiile necesare abordării imagologice a temelor stabilite. În interpretarea profilurilor de imagine se va ține cont de elementele contextuale specifice perioadei, evitându-se anacronismele. De asemenea, concluziile vor fi elaborate cu maximă prudență, evitându-se elementele senzaționale sau polemicile.

Metoda utilizată prezintă și o serie de limite generate în primul rând de formarea și cristalizarea inconștientă a imaginii la nivel individual. În consecință, cu greu se poate vorbi despre imagini colective, mai corect fiind termenul de imagini dominante a unor grupuri sociale cu identitate, care au un orizont de interpretare a realității compatibil și comparabil, pe baza unor elemente comune de mental colectiv.

O altă limită constă în faptul că pentru perioada de referință nu există cercetări privind cota de piață a publicațiilor analizate, ceea ce nu va permite calcularea cu precizie a impactului prognozat al imaginii²⁹. În consecință, va putea fi interpretată doar imaginea vehiculată în presă (imaginea